

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»

«Затверджую»

Голова Приймальної комісії
Національного університету

«Острозька академія»

І. Д. Пасічник

28 лютого 2019 року

Програма фахового вступного випробування

для вступників на навчання для здобуття ступеня магістра

зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітньо-професійна програма «Країнознавство»

Програма фахового вступного випробування для вступників на навчання для здобуття ступеня магістра зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітньо-професійна програма «Країнознавство» - Укладачі: проф. П. М. Кулаковський, доц. С. О. Рудько, доц. О. Г. Подворна – Острог: НаУОА, 2019.

Програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри країнознавства (Протокол № 7 від 18 лютого 2019 року).

Програма розглянута та схвалена на засіданні Приймальної комісії Національного університету «Острозька академія» (Протокол № 3 від 28 лютого 2019 року).

Пояснювальна записка

Метою фахового вступного випробування є визначення рівня знань вступників з теоретичних аспектів дослідження міжнародних відносин, основних понять міжнародних відносин і світового політичного процесу та концептуальних і методологічних особливостей аналізу міжнародної політики. А також, засвоєння найважливіших знань щодо провідних країн світу, вміння порівнювати їх політико-правові системи, підходи до організації економічного життя, принципи ведення зовнішньої політики. Засвоєння проблематики курсу передбачає також оволодіння студентами необхідними навиками пошуку та аналізу наукової літератури, представленої різними напрямками та школами ТМВ.

Завдання:

- окреслити коло теоретичних знань, яким повинні володіти студенти-країнознавці, включаючи як класичні надбання ТМВ, так і новітні її досягнення;
- володіння студентами системних теоретичних знань з міжнародних відносин, які необхідні для формування навичок професійної роботи;
- ознайомлення студентів із основними методами теоретичного дослідження, головними школами і напрямками в ТМВ, системою та суб'єктами міжнародних відносин, їх потребами, інтересами та цілями, конфліктним і кооперативним виміром міжнародних відносин;
- вказати на можливі сфери застосування знань, отриманих в ході навчання;
- вміння студентами використовувати теоретичні знання при аналізі поточних міжнародних подій.
- сприяти становленню широкої загальної підготовки студента в питаннях, що стосуються держав світу, формуванню у них мислення, необхідного для дипломатичної діяльності;
- створити необхідні передумови для засвоєння інших країнознавчих дисциплін: сучасної системи міжнародних відносин, сучасної політики Євросоюзу та ін.;
- формувати вміння науково оцінювати процеси, що відбуваються в світі;
- ознайомлення із роллю країн у світовій економіці;
- показати особливості державного устрою та політико-правових систем провідних країн світу.
- проаналізувати світові процеси, політичний досвід зарубіжних країн для врахування у ході формування українських зовнішньополітичних орієнтирів.
- ознайомлення з формуванням системи міжнародних відносин у давній період, епоху середньовіччя, нового та новітнього часу.

Вступне випробування складається з основних проблем країнознавства за такою програмою:

1. Країнознавство

Курс «Країнознавство» є одним з ключових курсів, що вивчається студентами факультету міжнародних відносин спеціальності «країнознавство». Специфіка цього

курсу полягає у донесенні до слухача системної інформації про країни світу, природно-географічні особливості їх території, склад і якісні характеристики населення, основні етапи історії, політико-правову систему, найбільш важливі державні інститути, економічний, соціальний та культурний розвиток на сучасному етапі.

2. Основи дипломатичної діяльності

Після здобуття Україною незалежності підготовка генерації дипломатів стало одним із пріоритетних завдань гуманітарної науки. Постала проблема підготовки і вдосконалення спеціалістів з міжнародного права, міжнародної інформації, економіки і міжнародних відносин. Отже, знання такої дисципліни є необхідним.

Майбутні спеціалісти повинні володіти системою знань про дипломатичну службу, особливості роботи дипломата, нормативно-правові основи здійснення дипломатичної діяльності, проблематику сучасної дипломатії, методи та засоби дипломатичної комунікації, особливості проведення дипломатичних переговорів; історію, тенденції та особливості дипломатичного протоколу та етикету; структуру і нормативно-правову базу та особливості роботи МЗС України.

3. Теорія міжнародних відносин

Навчальна дисципліна “Теорія міжнародних відносин” спрямована на вивчення основних понять науки про міжнародні відносини, теоретичних підходів та напрямків дослідження міжнародної політики, а також принципів функціонування, головних тенденцій і закономірностей розвитку міжнародних відносин.

Вступник повинен володіти поняттями:

- понятійно-категоріальний апарат теорії міжнародних відносин (ТМВ);
- закономірності і тенденції міжнародних відносин;
- методи вивчення міжнародних відносин;
- основні теоретичні підходи в ТМВ (політичний реалізм, політичний ідеалізм, транснаціоналізм та ін.);
- система міжнародних відносин (типи, структури і закони функціонування міжнародних систем, історичні етапи розвитку міжнародних систем, особливості сучасної системи міжнародних відносин);
- середовище системи міжнародних відносин (соціальне середовище – цивілізаційний підхід, позасоціальне середовище – роль геополітики в науці про міжнародні відносини, глобалізація міжнародного середовища);
- учасники міжнародних відносин, їх цілі, засоби і стратегії;
- національні інтереси держави: поняття, структура, політична роль;
- міжнародна безпека;
- правові і моральні принципи регулювання міжнародних відносин;
- міжнародні організації як механізми регулювання міжнародних відносин;
- дипломатія як засіб регулювання міжнародних відносин;
- конфлікти в міжнародних відносинах;
- міжнародне співробітництво;
- міжнародний порядок на початку ХХІ ст.

4. Історія міжнародних відносин та зовнішньої політики

Дисципліна дозволяє засвоїти знання з історії міждержавних відносин, передумови формування векторів зовнішньої політики держав світу, міжнародних політичних блоків та союзів; формування системи міжнародних відносин у кожен період розвитку світу (від XVII до XXI ст.).

5. Орієнтовна тематика питань для підготовки до вступу у магістеріум (країнознавча характеристика)

1. Країнознавча характеристика Великої Британії.
2. Країнознавча характеристика Франції.
3. Країнознавча характеристика ФРН.
4. Країнознавча характеристика Італії.
5. Країнознавча характеристика Іспанії.
6. Країнознавча характеристика Нідерландів.
7. Країнознавча характеристика Бельгії.
8. Країнознавча характеристика Швейцарії.
9. Країнознавча характеристика Австрії.
10. Країнознавча характеристика Греції і Кіпру.
11. Країнознавча характеристика Туреччини.
12. Країнознавча характеристика Румунії.
13. Країнознавча характеристика Болгарії.
14. Країнознавча характеристика Сербії.
15. Країнознавча характеристика Албанії.
16. Країнознавча характеристика Хорватії.
17. Країнознавча характеристика Словенії.
18. Країнознавча характеристика Угорщини.
19. Країнознавча характеристика Словаччини.
20. Країнознавча характеристика Чехії.
21. Країнознавча характеристика Польщі.
22. Країнознавча характеристика Швеції.
23. Країнознавча характеристика Фінляндії.
24. Країнознавча характеристика Норвегії.
25. Країнознавча характеристика Данії.
26. Країнознавча характеристика Ірландії.
27. Країнознавча характеристика Росії.
28. Країнознавча характеристика КНР.
29. Країнознавча характеристика Японії.
30. Країнознавча характеристика КНДР.
31. Країнознавча характеристика Корейської республіки.
32. Країнознавча характеристика країни АСЕАН.
33. Країнознавча характеристика Індонезії.
34. Країнознавча характеристика Індії.
35. Країнознавча характеристика Ірану.
36. Країнознавча характеристика Саудівської Аравії.
37. Країнознавча характеристика Ізраїля.

38. Країнознавча характеристика Марокко.
39. Країнознавча характеристика Єгипту.
40. Країнознавча характеристика Алжиру.
41. Країнознавча характеристика Демократичної республіки Конго.
42. Країнознавча характеристика ПАР.
43. Країнознавча характеристика Нігерії.
44. Країнознавча характеристика США.
45. Країнознавча характеристика Канади.
46. Країнознавча характеристика Мексики.
47. Країнознавча характеристика Австралії.
48. Країнознавча характеристика Нової Зеландії.
49. Країнознавча характеристика Бразилії.
50. Країнознавча характеристика Аргентини.
51. Теорія міжнародних відносин як галузь знань і навчальна дисципліна.
52. Проблеми дефініювання поняття «міжнародні відносини».
53. Основні особливості, універсальні закономірності і сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин.
54. Класична традиція в теорії міжнародних відносин (аналіз праць Фукідіда, Н. Макіавеллі, Т. Гоббса та ін).
55. Ліберально-ідеалістична традиція в теорії міжнародних відносин (аналіз праць І. Канта, Г. Гроція).
56. Політичний ідеалізм у теорії міжнародних відносин.
57. Політичний реалізм у теорії міжнародних відносин.
58. Марксистське розуміння сутності міжнародних відносин.
59. Неореалізм та неолібералізм.
60. Модернізм у теорії міжнародних відносин.
61. «Великі суперечки» в теорії міжнародних відносин.
62. Неомарксизм. Світ-системний аналіз І. Валлерстайна.
63. Сутність системної теорії. Особливості системного підходу в аналізі міжнародних відносин.
64. Типи, структура і закони функціонування міжнародних систем.
65. Теорія міжнародних систем М. Каплана.
66. Історичні етапи розвитку системи міжнародних відносин.
67. Цивілізаційний підхід до аналізу міжнародних відносин.
68. Концепція “зіткнення цивілізацій” С. Гантінгтона.
69. Типи міжнародних акторів та їх ієрархія.
70. Сутність і роль держави як учасника міжнародних відносин.
71. Недержавні учасники міжнародних відносин.
72. Міжнародні міжурядові організації як учасники міжнародних відносин.
73. Міжнародні неурядові організації як учасники міжнародних відносин.
74. ТНК як учасники міжнародних відносин.
75. Поняття цілей і засобів у міжнародних відносинах.
76. Стратегія як єдність цілей і засобів.

77. Основні компоненти зовнішньополітичної могутності міжнародного актора.
78. Роль сили в міжнародних відносинах. Збройне насилля і його форми.
79. Поняття і структура національного інтересу.
80. Типології національних інтересів.
81. Поняття безпеки в міжнародних відносинах та основні теоретичні підходи до його розуміння.
82. Співвідношення національної, регіональної та міжнародної безпеки.
83. Основні загрози міжнародній безпеці. Нові глобальні загрози.
84. Джерела міжнародного права.
85. Основні принципи сучасного міжнародного права.
86. Право прав людини і міжнародне гуманітарне право.
87. Співвідношення права і моралі як регуляторів міжнародних відносин.
88. Теоретичні підходи до трактування місця моралі в міжнародних відносинах.
89. Сутність поняття “дипломатія”.
90. Форми і методи дипломатії.
91. Особливості сучасної дипломатії.
92. Сутність і типологія міжнародних конфліктів.
93. Структура міжнародного конфлікту.
94. Фази міжнародного конфлікту.
95. Особливості сучасних міжнародних конфліктів.
96. Сучасні методи врегулювання міжнародних конфліктів.
97. Поняття і типи міжнародного співробітництва.
98. Міжнародне співробітництво та інтеграційні процеси.
99. Теоретичні інтерпретації сучасної системи світоустрою.
100. Особливості сучасної системи міжнародних відносин.
101. Роль і місце дипломатії у здійсненні зовнішньополітичної діяльності держави.
102. Роль дипломатії в XXI столітті у вирішенні глобальних проблем сучасності.
103. Порівняльний аналіз повноважень Президента України, Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України у сфері зовнішніх зносин.
104. Двостороння та багатостороння дипломатія: порівняльний аналіз.
105. Наукова база дипломатичного протоколу та етикету.
106. Значення дипломатичного протоколу та етикету у сучасних міжнародних відносинах.
107. Встановлення дипломатичних відносин та заснування дипломатичного представництва.
108. Призначення та відкликання глави дипломатичного представництва.
109. Церемоніал врученні вірчих та відкличних грамот.
110. Випадки завершення роботи дипломатичного представництва та дипломатичного агента.
111. Структура та персонал дипломатичних представництв.

112. Військовий аташе: особливості призначення та специфіка його діяльності.
113. Економічна дипломатія: значення в сучасних міжнародних відносинах та особливості здійснення.
114. Військова дипломатія: значення в сучасних міжнародних відносинах та особливості здійснення.
115. Класи і ранги дипломатичних агентів.
116. Дипломатичний корпус та його дуаен.
117. Основні функції дипломатичних представництв та засоби їх виконання.
118. Професійні вимоги та вимоги до особистих якостей дипломата.
119. Правила поведінки дипломата в державі перебування.
120. Персона нон грата.
121. Привілеї та імунітети дипломатичних представництв та дипломатичних агентів.
122. Підготовка та проведення дипломатичних візитів та бесід.
123. Запис бесіди.
124. Телефонна розмова як різновид дипломатичної бесіди.
125. Значення телефонної розмови та особливості ведення.
126. Візитні картки дипломатів та їх застосування.
127. Документи зовнішньополітичного листування: значення, види, вимоги до складання.
128. Документи внутрішньовідомчого листування: значення, види, вимоги до складання.
129. Символи суверенної держави та міжнародний етикет стосовно них.
130. Розсаджування запрошених по автомобілях.
131. Етикет дарування та прийняття подарунків.
132. Етикет дарування квітів.
133. Значення дипломатичних прийомів у міжнародних відносинах та їхні види.
134. Організація дипломатичного прийому.
135. Проведення дипломатичного прийому.
136. Етикет привітань та висловлення скорботи.
137. Особливості дипломатії європейських держав (Великобританія, Франція, Німеччина, Італія).
138. Особливості дипломатії Азійсько-Тихоокеанського регіону (Японія, Китай, Індія, Австралія).
139. Дипломатична пошта та дипломатичні кур'єри: правовий статус, порядок доставки, функції, привілеї та імунітети.
140. Консульська служба: значення та основні поняття.
141. Процедура призначення глави консульської установи.
142. Консульська екзекватура.
143. Консульський патент.
144. Інститут почесних (нештатних) консулів.
145. Основні консульські функції та засоби їх здійснення.

146. Привілеї та імунітети консульських установ та консульських посадових осіб.
147. Спеціальні місії як форми дипломатії.
148. Постійні представництва держави при міжнародних організаціях.
149. Міжнародні (міжурядові) конференції як форма багатосторонньої дипломатії.
150. Особиста нота та вербальна нота: спільне та відмінне.
151. Вимоги до складання нот.
152. Загальні правила та методи ведення дипломатичних переговорів.
153. Інститут дипломатичних переговорів: історія становлення та особливості функціонування на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин.
154. Вплив процесів глобалізації на інститут дипломатичних переговорів.
155. Переговори в умовах міжнародної кризи.
156. Охарактеризуйте та порівняйте такі стратегії ведення переговорів як “жорсткий торг”, “м'який торг” та принципова стратегія.
157. Організаційна та теоретична підготовка переговорів.
158. Інститут посередництва у дипломатичних переговорах.
159. Основні види підсумкових документів дипломатичних переговорів.
160. Структура міжнародного договору.
161. Зовнішня політика Риму у період Республіки III – I ст. до Р.Хр.
162. Міжнародні відносини у Середземноморському регіоні у добу еллінізму.
163. Імперія Карла Великого та зовнішньополітичні вектори її політики.
164. Міжнародні відносини під час хрестових походів.
165. Міжнародне становище Візантії у VI – X ст.
166. Роль папства у міжнародних стосунках.
167. Тридцятирічна війна і політична карта Європи в середині XVII ст.
168. Боротьба американських колоній за незалежність.
169. Віденський конгрес 1814-1815 рр. Священний союз.
170. Територіальна експансія США в першій половині XIX ст. Доктрина Монро.
171. Турецько-єгипетський конфлікт 1830-40-х рр. та позиції великих держав.
172. Кримська війна в політиці європейських держав.
173. Процес об'єднання Італії і його вплив на систему міжнародних відносин.
174. Об'єднання Німеччини й новий баланс сил у Європі.
175. Зовнішня і колоніальна політика Великої Британії у др. пол. XIX ст.
176. Колоніальна і зовнішня політика Франції у др. пол. XIX ст.
177. Зовнішня політика США у др. пол. XIX ст.
178. Міжнародні відносини під час Першої світової війни.
179. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин: зміст і характер.
180. Створення і початковий період діяльності Ліги націй.
181. Становлення блоку агресорів напередодні Другої світової війни.

182. Аншлюс Австрії та Мюнхенська угода.
183. Пакт Рібентропа-Молотова.
184. Початок Другої світової війни.
185. Вступ США у Другу світову війну.
186. Тегеранська, Ялтинська і Потсдамська конференції.
187. Створення ООН.
188. Утворення двох німецьких держав та Берлінська криза.
189. Війна в Кореї.
190. Карибська криза та початок політики розрядки.
191. «Нова східна політика» ФРН.
192. Американська агресія у В'єтнамі.
193. Грецько-турецьке протистояння у міжнародних відносинах. Окупація Кіпру.
194. Утворення держави Ізраїль та початок арабо-ізраїльського протистояння.
195. Розпад колоніальної системи.
196. Посилення міжнародних позицій США внаслідок Другої світової війни.
197. Зовнішня політика президента Дуайта Ейзенхауера.
198. Зовнішня політика США 1980-х — поч. 1990-х рр.
199. Розпад Британської колоніальної імперії.
200. Зовнішня політика Маргарет Тетчер.
201. Зовнішня політика Шарля де Голля.
202. Антигегемонізм Франсуа Міттерана.
203. Міжнародні відносини у другій половині 1970-х років.
204. Радянська агресія проти Афганістану.
205. Проблема безпеки Перської затоки в міжнародних відносинах наприкінці ХХ ст.
206. Провідні тенденції міжнародних відносин на рубежі ХІХ – ХХ століть.
207. Об'єднання Німеччини як міжнародна проблема.
208. Політична ситуація на Близькому Сході в постбіполярний період.
209. Східна Азія в системі міжнародних відносин у постбіполярний період.
210. Трансформація та розширення НАТО на схід.

6. Список рекомендованої літератури

1. Андріїв Т. Історія членства України в СНД // Політична думка. – 2002. - № 2.
2. Аннан К. Партнерство во имя всемирного сообщества. – НьюЙорк, 1998.
3. Арашидзе Л.Г. Международные отношения в Восточной Азии. Угрозы и надежды. – М.: Международные отношения, 2007. – 295 с.
4. Арбатов А., Благоволин С. и др. Мир вступает в многополярность? // Междунар. жизнь. – 1997. – № 11–12.
5. Асиметрія міжнародних відносин / Під ред. Г.М. Перепелиці, О.М. Субтельного. – К., 2005.
6. Байдак А., Ціватий В. Україна і світ // Політика і час. – 2000. - № 21.

7. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. – К., 2000.
8. Безуглий В., Кузинець С. Регіональна економіка і соціальна географія світу. – К., 2007.
9. Близький Схід: Міжнародна безпека, регіональні відносини та перспективи для України. – К., 2008.
10. Богатуров А. Д. Великие державы на Тихом океане: История и теория международных отношений в Восточной Азии после второй мировой войны (1945–1995). – М., 1997.
11. Бодрук О. Ракетний синдром. Військові потенціали країн третього світу у контексті сучасних міжнародних процесів // Політика і час. – 2002. - № 5.
12. Бурдяк В. Республіка Болгарія на зламі епох. Політична трансформація суспільства. – Чернівці, 2004. – 520 с.
13. Великобританія: епоха реформ / Под ред. Ал.А. Громыко. – М., 2007. – 536 с.
14. Весь мир. Географическая энциклопедия. – М., 2001.
15. Вознюк В.А. Відкриваю Нідерланди по-українськи. – Чернівці, 2009. – 232 с.
16. Волес В., Волес Г. Творення політики в Європейському Союзі. К., 2004.
17. Гелей С., Рутар С. Політико-правові системи світу. Навчальний посібник. – К., 2006.
18. Географія США. Американські краєвиди. – К., 1992.
19. Географія. Світи, регіони, континенти. – К., 2004.
20. Герман С. Обличчя сучасної Польщі. – Львів, 2001. – 125 с.
21. Голуб Н.В., Клімкін П.А. Україна та міжнародні організації. – К., 2003.
22. Горбулін В. Національна безпека України та міжнародна безпека // Політична думка. – 1997. - № 1.
23. Дживелетов А. К. Средневековые города в Западной Европе. – М., 2002. – 304 с.
24. Дипломатія сучасної України: Енцикл. довід. – К., 1997.
25. Дорошко М.С. Країни СНД і Балтії. – Чернівці, 2008. – 308 с.
26. Дубович І. Країнознавчий словник – довідник. – Львів, 2002.
27. Дубович І.А. Країнознавчий словник-довідник. – К., 2008. – 839 с.
28. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. – К., 1995.
29. Индия: страна и ее регионы / Под ред. Е. Ю. Ваниной. – М., 2000.
30. Ислам и политика. – М., 2001.
31. Испания. Анфас и профиль / Под ред. В.Л. Верникова. – М., 2007. – 480 с.
32. История Средних Веков в 2 томах / Под. ред. С. П. Карпова. – М., 2005.
33. Ігнат'єв П.М. Країнознавство країн Азії. – Чернівці, 2006.
34. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001.
35. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. – Львів, 1995.
36. Киссинджер Г. Дипломатія. – М., 1997.

37. Козицький А. Новітня історія країн Азії та Африки (1918-1999): Курс лекцій. – Львів, 2000.
38. Коппель О. А., Пархомчук О. С. Міжнародні системи. Світова політика. – К., 2001.
39. Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки / М.С. Дорошко, Р.Д. Кривонос, В.П. Крижанівський, Н.Ф. Сербіна. – К.: Ніка, 2009. – 312 с.
40. Кріль М. Боснія та Герцеговина у післявоєнні роки (1995–2005) // Педагогічна думка. – 2006. - № 1. – С. 35–41.
41. Кріль М. Македонія на зламі ХХ–ХХІ ст. // Педагогічна думка. – 2006. - № 2. – С. 63–68.
42. Кріль М. Молдова: роки незалежності // Педагогічна думка. – 2007. - № 2. – С. 49–55.
43. Кріль М. Республіка Білорусь: 1991–2006 рр. // Педагогічна думка. – 2007. - № 1. – С. 58–66.
44. Кріль М. Сучасна Албанія // Педагогічна думка. – 2005. - № 1. – С. 40–47.
45. Кріль М. Сучасна Хорватія // Педагогічна думка. – 2005. - № 2. – С. 32–38.
46. Кріль М. Сучасна Чехія // Педагогічна думка. – 2005. - № 3. – С. 31–41.
47. Кріль М.М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). Навчальний посібник. – К., 2008. – 284 с.
48. Кріль М.М. Історія Словаччини. – Львів, 2006. – 264 с.
49. Кучик О., Мацяк М. Міжнародні відносини і світова політика. Методичні вказівки та рекомендації до академічного курсу. – Львів, 2005. – 29 с.
50. Мала енциклопедія етнодержавознавства. – К, 1996.
51. Малая энциклопедия стран / Сиротенко Н.Г., Менделев В.А. – М., 2001.
52. Масляк В. Країнознавство. – К., 2007.
53. Международная энциклопедия «Страны и их объединения (география, история, религия, власть, экономика, социальная сфера)» / Под науч. ред. проф. Севрука М.А. – М., 2001.
54. Міжнародні відносини і євроатлантична інтеграція України / Під. Ред. Л.С. Голопатюка. – К., 2005.
55. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70-ті роки): Підруч. / В. А. Манжола та ін. – К., 1999.
56. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980–2000 роки): Підручник / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. – К., 2001.
57. Пик Г. США – Велика Британія: особливі стосунки. – К., 2004.
58. Сапожникова Е. Страноведение. Теория и методика туристического изучения страны. – М., 2004.
59. Северная Европа. Регион нового развития / Под ред. Ю.С. Дерябина, Н.М. Антюшиной. – М., 2008. – 512 с.
60. Сергійчук І.М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ ст.). – Суми, 2002.
61. Современные международные отношения: Учебник / Под ред. А. В. Торкунова. – М., 2000.
62. Страны и народы мира: Энциклопедический справочник. – М., 1999.

63. Страны мира: Справочник. 1999 / Под общ. ред. И.С.Иванова. – М., 1999.
64. Страны мира. Информационно-аналитический справочник ЦРУ. – Екатеринбург, 2001.
65. Теория международных отношений на рубеже столетий / Под ред. К. Буга и С. Смита. – М., 2002.
66. Трохимчук С. В. Федунь О. В. Політична географія світу: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 422 с.
67. Троян С.С. Будз М.Д. Термінологічний словник із методики країнознавчих досліджень. – Рівне, 2002.
68. Цыганков П.А. Теория международных отношений. – М., 2003.
69. Шепелєв М. Світознавство в контексті політизації цивілізаційного процесу // Людина і політика. – 2002. - № 2.
70. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин. – К., 2004.
71. Юрківський В.М. Країни світу. – К.: Либідь, 1999. – 368 с. 005. – 814 с.